

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano Eivsdem Societatis olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis. Disputationes
Scholasticæ De Incarnatione Dominica**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1653

5. Vtrum gratia vnionis & habitualis sit naturalis homini Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81011)

indissolubilitatem ad solam prædestinationem Dei, melius enim dicitur provenire ex natura vnionis, sicut enim visio beata, & lumen gloriæ habent ex natura sua perpetuitatem, multo magis hoc debet habere vnio hypostatica, quæ ex natura sua est multo excellentior in ratione doni. Cæterum adhuc hæc vnio quoad hanc partem non superat alias vniones, cum sint alia, quæ ex natura sua habent indissolubilitatem; nec Bernardus fecit eam comparisonem, nisi cum vnione animæ, & corporis, quæ per mortem dissolubilis est. Dixit tamen, hanc vnionem excedere alias omnes eo, quod ex vi illius vnus extremum possit de alio prædicari, dicendo, *Deus est homo, & homo est Deus*, quod non reperitur in vnione corporis, & animæ. Quod si obiciat, hoc etiam reperiri inter albedinem, & dulcedinem, quæ coniunguntur in lacte, & prædicantur in concreto album de dulci, & contra, sicut Deus de homine; responderi potest, hæc prædicari adiectiuè vnus de alio; sicut etiam corpus, & anima possunt inuicem prædicari, nam eadem persona est animata, & est corporea: at verò diuinitas, & humanitas, licet non prædicentur inuicem in abstracto, sed in concreto; prædicantur tamen substantiuè vnus de alio, & in hoc excedit hæc vnio cæteras vniones.

SECTIO V.

Utrum gratia vnionis, & habitualis sit naturalis homini Christo.

50
S. Thom.

DE hoc S. Thomas in præsentis q. 2. art. 12. vbi tria docet. Primum est, si naturale sumatur pro eo quod procedit ex principiis ipsius nature, neque gratia vnionis, neque habitualis potest dici naturalis respectu nature, tanquam proueniens ex principiis ipsius. Secundò dicit, utramque gratiam posse dici naturalem Christo homini tanquam prouenientem à natura diuina ipsius Christi in naturam humanam. Tertiò denique dicit utramque gratiam posse dici naturalem homini Christo, si naturale accipiat pro eo, quod ab initio natiuitatis habetur. An verò dicenda sit simpliciter naturalis, vel connaturalis utraque gratia Christo homini, non conueniunt Theologi.

Punctum diffinitiuum.

51
Resolutio quæsumdam.
Durand.

Aliqui dicunt, neutram dicendam esse naturalem simpliciter, sed improprie, ita Durandus in 3. dist. 4. quæst. 3. quia neutra sequitur naturaliter aliquam Christi naturam, non humanam, ut constat, sed neque diuinam, ab hac enim neutra necessariò oritur, sed liberaliter, & gratis. Huic sententiæ ferè accedunt Bonauent. d. 4. artic. 2. quæst. 1. Richard. ibi art. 3. quæst. 2. Alexand. 3. p. quæst. 8. memb. 3. art. 4. Plures Thomistæ dicunt, utramque gratiam dicendam simpliciter naturalem Christo homini; quia gratia habitualis necessariò consequitur gratiam vnionis, & licet à Deo impediti posset, sicut etiam possunt impediti aliæ passiones; hoc tamen non tollit rationem debiti, & connaturalitatis: est ergo illa gratia connaturalis Christo, Christus enim includit vnionem. Deinde ipsa gratia vnionis dici potest similiter naturalis Christo homini, quia procedit à natura diuina Christi, licet procedat liberè. nam risus etiam procedit liberè ab homine, & dicitur ei naturalis. quam rationem approbat etiam P. Suarez in præsentis, in Cómentario illius articuli.

Suarez.

Tota hæc controuersia videtur ortum habere ex verbis Aug. in Enchiridio c. 40. vbi dixit, gratiam fuisse naturalem Christo, his verbis. *Ac si in natura humane susceptione fieret quodammodo ipsa gratia illi homini naturalis, qua nullum peccatum possit admittere.* In quibus verbis notandum est primò, Augustinum non dixisse, simpliciter esse naturalem gratiam, sed quodammodo. Secundò non loquutum fuisse in ordine ad Christum per modum totius reduplicatiuè, sed solum ad Christum ut hominem. Et quidem certum videtur, quod Christo ut homini non sit simpliciter naturalis illa gratia. nam licet illi ab initio conceptionis conueniat; hoc tamen non videtur sufficere. nam Angeli etiam, & Adamus ab initio fuerunt creati in gratia, non tamen dicitur gratia illis fuisse simpliciter naturalis.

52
Controuersia
vnde orta,
August.

Notandum.

In quo placet, quod utraque gratia, vnionis scilicet, & habitualis, dici possit simpliciter naturalis, non quidem in se, sed relatiuè, seu Christo homini; & quidem de gratia habituali probatur, quia illa habet necessariam connexionem cum vnione hypostatica. nam humanitati hypostaticè vnitæ Verbo debentur habitus infusi intellectus, & voluntatis ad actus supernaturales, qui cum sint passiones, quasi passiones gratiæ habitualis, oportet, quod oriantur proximè ex ipsa, & per consequens hæc etiam erit debita Christo homini; hoc est, homini subsistenti per personam Verbi diuini: si autem est debita illi homini Christo, erit etiam connaturalis illi, hoc est, non superans exigentiam illius, sed proportionata illi.

53
Ratio auis.
rit.

P. Vasquez in præsentis disp. 24. num. 7. impugnatur hanc rationem, eo quod, si gratia habitualis oriretur ex vnione hypostatica naturaliter, & necessariò, oriretur in aliquo determinato gradu: non oritur autem hoc modo, vnio enim non postulat gratiam habitualement in aliquo gradu determinato, sed Deus liberè determinat gradum intentionis in gratia Christi; ergo non oritur naturaliter, & necessariò ex vnione. Item vnio non est principium proximum efficiens gratiæ habitualis, sed voluntas diuina, sicut est principium aliarum creaturarum, ergo liberè eam producit, sicut alias creaturas; non ergo oritur necessariò.

54
Impugnatur
à Vasquez.

Hæc tamen faciliem habent solutionem. Quod enim vnio non exigit gratiam habitualement in aliquo gradu determinato, non tollit quod verè gratia sit debita vnioni, cum possit stare ratio debiti cum indeterminatione. v. g. si promiseris mihi hunc librum, vel illum; iam debes librum, & ex debito; ac necessitate das librum, licet non debeas hunc librum determinatè. Item Angelo in prima sui productione debentur species intellectuales, non hæc, vel illæ, sed aliqua, ne sit otiosus eius intellectus: materiæ primæ, quando creatur, debetur aliqua forma, non hæc, nec illa determinatè, sed aliqua; quam Deus voluerit. Item corpori, quando primum crearetur, deberetur aliquod vbi, non hoc, nec illud determinatè, sed quod Deus voluerit, & sic in aliis exemplis. Sic ergo vnio hypostatica exigit necessariò aliquam gratiam, non hanc, vel illam intentionem determinatè, sed aliquam, quod sufficit, ut dicatur gratia connaturalis Christo; sicut in exemplis adductis, connaturalis est id, quod exigitur etiam indeterminatione.

Respondetur.

Minus

Minus etiam obstat id, quod addebat, Deum scilicet per voluntatem liberam producere gratiam Christi, hoc enim non tollit quod gratia necessaria oriatur ex vnione, quia sufficit, quod exigatur, ita vt Deus absque miraculo non possit negare Christo omnem gratiam habitualement. Sic etiam in mea sententia passiones dicuntur dimanare ab essentia, quatenus ad eius exigentiam sunt à Deo, vel à generante. Sic etiam in omni sententia ex gratia oritur gloria, licet non fiat efficienter à gratia, sed à Deo, ad exigentiam gratiae, qui debetur gloria.

Gratia verò vnionis potest dici etiam naturalis Christo duobus modis. Primò quatenus oritur ex natura diuina Christi, vt dicebat S. Thomas. nam id, quod oritur ex natura alicuius, dicitur illi connaturale, hoc est, non excedens vires illius; prout connaturale distinguitur à supernaturali. Quod enim non superat vires, & facultatem meam, non est mihi supernaturale, & per consequens est connaturale. Si ergo vnio illa non superat vires, & potentiam Christi, in quo est virtus, & potentia infinita, consequens est, quod non sit supernaturalis, sed naturalis Christo.

Contra hanc etiam rationem arguit idem Vasquez *ibi n. 6.* quia gratia vnionis non provenit à natura diuina Christi, quatenus iam est coniuncta naturae humanae in eadem persona, sed prout secundum se consideratur ante ipsam vnionem; ergo non provenit à principiis propriae naturae, ad hoc enim requiritur, quod proveniat à deitate, prout est iam natura Christi, & non solum à deitate, quae specificatiue est natura Christi.

Respondetur ad hoc vt aliquid dicatur connaturale composito, satis esse si oriatur ab aliqua eius parte specificatiue, nec requiri, quod oriatur ab ea reduplicatiue, prout, vel postquam est coniuncta aliis partibus. v. g. quantitas oritur à materia prima secundum se, & prius natura, quam materia vnatur formae; & tamen quantitas dicitur naturalis, non solum materiae, sed etiam toti composito, homini scilicet, vel equo. Item iuxta probabilem sententiam, anima rationalis habet suam substantiam partialem in homine, quae quidem dimanat ab anima secundum se in signo priori, antequam vnatur corpori, & tamen illa substantia animae dicitur connaturalis homini. Potest ergo dici naturalis Christo gratia vnionis, quatenus oritur ab aliqua Christi parte, scilicet à diuinitate, licet non oriatur à diuinitate prout iam coniuncta humanitati.

Dices, requiri tamen, quod non oriatur ab vna parte sola in ordine ad faciendum totum compositum, sicut oritur vnio à diuinitate, quae non solum oriatur à diuinitate secundum se, sed oriatur ad hoc, vt per ipsam vnionem constituatur illud compositum; unde non dicitur oriri à natura compositi id, per quod constituitur ipsum compositum.

Sed neque cum hac limitatione potest stare vniuersaliter illa regula P. Vasquez: nam illud etiam, per quod constituitur compositum aliquod, solet dici connaturale ipsi composito in hoc sensu, quatenus oritur à natura eiusdem compositi, v. g. quando animal per nutritionem augetur, & acquirit nouas partes, tunc augmentum illud oritur ab vna parte illius compositi; quod resultat ex illa parte, & partibus praecedentibus; & quidem ita provenit ab illis solis, vt per ipsam

augmentationem, & additionem nouarum partium constituitur compositum resultans ex vtriusque partibus; & tamen augmentatio, & augmentum ipsum dicitur connaturale illi toti composito, quia provenit ex natura ipsius, quae habet vim acquirendi sibi augmentum. Similiter ergo vnio hypostatica poterit in eodem sensu dici connaturalis Christo, eo quod provenit ab eius natura diuina, quae habet virtutem ex se ad vniendam sibi naturam humanam, ad hoc enim sufficit, quod vnio oriatur à natura Christi, licet non oriatur ab illa, prout iam coniuncta humanitati in Christo; sicut in illo exemplo augmentum, & augmentatio dicuntur provenire à natura illius compositi, licet non proveniant à natura illa, prout iam est in illo composito, seu prout facit illud compositum cum partibus augmenti, sed à natura praecedenti, secundum se, quae tamen manet natura illius compositi resultantis de nouo per augmentum.

Obicit item Vasquez contra eandem rationem, quia vnio illa provenit liberè à natura diuina; non ergo provenit naturaliter.

Ad hoc tamen iam diximus, non vsurpari in praesenti naturale, prout opponitur libero, sed prout opponitur supernaturali, seu superanti vires illius compositi, sicut homo liberè ridet, & tamen risus dicitur homini naturalis.

Respondet, risum ita procedere liberè, vt saepe oriatur necessariò: vnio autem hypostatica semper procedit liberè à Deo.

Sed contra, quia risus non solum quando necessariò, sed etiam quando liberè oritur, dicitur naturalis, & connaturalis homini, quia scilicet oritur ab eius natura. Quid enim magis liberè oritur quam ipsemet actus liber? & tamen verum est, actum liberum naturalem naturaliter procedere à voluntate, & connaturalem illi esse.

Secundo modo potest illa vnio dici simpliciter naturalis Christo homini, quatenus naturale dicitur alicui totum illud, quod pertinet ad eius essentiam. Sicut enim ipsum nomen *natura* sumi solet pro quidditate cuiuslibet rei; sic totum id, quod pertinet ad quidditatem, dicitur etiam naturale, hoc est, essentiale illi. Sic calor est de natura calidi, & numerus binarius est de natura quaternarij, quia quaternarius constituitur partialiter per binarium: unde binarius est naturalis quaternario; nihil enim magis connaturale alicui, quam id, per quod in suo esse proprio constituitur. Cum ergo hic homo Christus in ratione Christi constituitur intrinsecè, & quidditatiue per vnionem hypostaticam; merito potest dici hanc esse de natura Christi, & esse Christo naturalissimam; vt potest per quam constituitur in sua quidditate.

P. Vasquez *ibi supra n. 7. & 8.* aliam affert rationem appellandi naturalem hanc vnionem, quia scilicet per illam vnita sunt duae naturae, diuina, & humana inter se, & in hoc sensu dicit, loqui Augustinum supra adductum, quando dicit, hanc gratiam fuisse naturalem illi homini, quia scilicet pro gratia erat ipsa natura diuinitatis, quae sanctificabat, & reddebat impecabilem humanitatem; unde naturalitatem, quam dixerat gratiae, probat ex impecabilitate illius naturae humanae. Quem modum loquendi dicit vsurpatum fuisse ab alijs Patribus dicentibus, hoc esse discrimen inter Christum, & ceteros iustos, quod in illis sanctitas labore, & exercitatione comparatur, in

Christo

57
Obicitur.

58
Dissoluitur.

59
Respondet.

60
Relucet.

61
58

62
59
Alia ratio
Vasquez.

Dion. Alex.
Basilium.
Hidelfonfus.
C. 6c. Franc.
60

Christo autem naturalis erat, pro quo adducit Dionysium Alexand. Basilium, Ildesofum, & Patres Concilij Francofordienfis.

Difficile tamen credam, eam fuisse Augustini mentem, aut ideo dixisse, gratiam illā naturalem, quia erat vnio inter duas naturas. Primò, quia si denominatiue à natura vnita appellabatur gratia illa naturalis, posset maiori ratione appellari personalis, cum terminaretur vnio immediate ad personalitatem Verbi, & tenderet ad constituendam vnitatem personalem inter vtramque naturam. Cur ergo magis dicta fuit gratia naturalis, quam personalis? praesertim cum nō minus sanctificetur humanitas à personalitate Verbi, quam ab ipsa natura diuina, vt suppono ex *disp. 16. sect. 2.* Secundò, quia non recte addidisset Augustinus, esse quodammodo naturalem. nam simpliciter est vnio inter duas naturas; nō ergo est quodammodo, sed simpliciter naturalis, si ideo dicitur naturalis, quia est inter naturas. Tertiò quia Augustinus, & Patres discernim ponunt inter Christum, & alios iustos, quod in his omnibus sanctitas sit per participationem, per laborem, & exercitationem; in Christo autem naturalis. Hoc autem eodem modo dici posset, etiam si per impossibile sola personalitas Verbi fuisset humanitati vnita, & non natura diuina, nam tūc etiam ille homo esset persona Verbi, & per consequens non esset sanctus per participationem, nec per laborem, aut amissibiliter, sed naturaliter, aut inamissibiliter; non ergo dicitur gratia hac naturalis, quia denominatio desumatur à natura. Fateor, humanitatem de facto reddi sanctam à natura diuina, non tamen credo, attendi ad nomen naturae diuinæ, vt illa sanctificatio appellata sit naturalis.

Existimo ergo, Augustinū per gratiam, & sanctitatem naturalem intellexisse eam, quae ab ipsis naturae visceribus oriatur; ideoque dixisse, hominem illū habuisse gratiam quodammodo naturalem, quia nimirum ita inamissibiliter eā ab initio conceptionis habuit, vt videretur ex ipsa natura necessariò orta: & licet potuisset in hoc sensu dicere, illi homini Christo gratiā fuisse, non quodammodo, sed simpliciter naturalem, cum ab ipso natura diuina oriretur, quia tamen non loquebatur de homine Christo, vt Christo, sed de illo homine, vt homine, non dixit, illi simpliciter fuisse naturalem gratiā, sed quodammodo, quod probauit ex omnimoda impeccabilitate, & necessitate sanctitatis retinendae, quā habuit ab initio conceptionis.

61
Intellectum S.
Augustini.

Vnde similis ratio adiungitur à S. Thoma, vt vtraque gratia dicatur huic homini Christo naturalis, scilicet, quia ab initio suae natiuitatis, vel conceptionis ei conuenit. Quae quidem ratio est sufficiens, vt dicatur naturalis homini Christo nō tamen videtur in rigore satis, vt dicatur naturalis simpliciter, & absolute illi humanitati, sed solum secundum quid. Nam mera existentia gratiae ab initio non sufficit, vt constat in Angelis, & primis parentibus, qui licet fuerint creati in gratia, non dicitur gratia illis fuisse naturalis, non solum simpliciter, & strictè, sed nec largo modo; in Christo tamen sufficeret, vt diceretur naturalis quodammodo humanitati, quia non est mera coexistētia, sed cum connexionē, ita vt ex vi natiuitatis illam videretur habuisse ab initio. Sicut enim culpa originalis dicitur nobis naturalis, iuxta illud Pauli ad Eph. 2. *Eramus natura filij irae*, quia ex vi natiui-

tatis, seu cōceptionis incurritur, sic quia ex vi actionis, qua ille homo Christus fuit productus, habuit sanctitatem, quatenus illa actio cōnotat actionē vnitivam humanitatis cum subsistētia Verbi, poterit etiā dici ille homo natura sanctus, & iustus.

Dices, ergo etiam ex hoc capite poterit, nō solum quodammodo, sed etiam simpliciter dici illa gratia naturalis Christo, sicut nos dicimur simpliciter natura filij irae: imò multò magis, quia actio, qua homo generatur ipsa secundum se nō exigit illam maculam, sed solum ratione conditionis extrinsecae, scilicet propter peccatum primi hominis commissi ab illo vt capite posterorum: at verò actio, qua humanitas vnitur Verbo, ipsa secundum se assert sanctitatem, & iustitiam.

Respondeo, illa verba Pauli, *eramus natura filij irae*, intelligi à multis de inclinatione, & propensione naturali, quam habemus ex nobis ad vitia; quibus iram Dei meremur, quam quidē propensionem ex vi ipsius generationis, & conditionis humanae habemus, & in hoc sensu simpliciter est verum, nos esse natura filios irae. Si autem intelligatur de culpa originali, non esse omnino strictè accipienda, sed cum aliqua improprietate, ne dicamus, naturam humanam ex se esse malam, vt dicebant Manichaei, sed dicuntur homines natura filij irae eo modo, quo dicimur natura habere id, quod ex hereditate paterna habemus: sic enim aliquis dicitur natura Princeps, eo quod natus sit Princeps, & vt distinguamus eum ab illo, qui industria propria, vel electione factus est Princeps. Sic etiam si ex hereditate paterna haberemus sanctitatem, & gratiam, diceretur aliquomodo natura sancti, & ex vi natiuitatis. Similiter ergo humanitas Christi dicitur quodammodo habere sanctitatem naturae, quatenus illa generatio humanitatis, prout in his circumstantiis assert sanctitatem, quatenus ex se petit actionem aliam productivam, vel vnitivam alicuius personalitatis, & licet non exigat personalitatem diuinam; hac tamen diuina datur de facto, propter exigentiā, qua generatio hominis exigit aliquam personalitatem, quod sufficit, vt aliquo modo dicatur ex vi natiuitatis sanctificari humanitatem illam, licet non cum toto rigore. Loquendo tamen non de humanitate secundum se, sed de homine Christo, hoc etiam titulo potest dici simpliciter naturalis illi sanctitas, quatenus ab ipsa conceptione, & ex vi productionis suae habet sanctitatem, quia productio Christi non solum includit generationē humanitatis, sed etiam actionem vnitivam Verbi diuini cum humanitate, quae actio assert sanctitatem necessariò illi homini Christo, atque adeo erit sanctus, non vt cumque à natiuitate, sed ex vi natiuitatis, seu productionis suae completè sumptae.

SECTIO VI.

Explicatur difficultas de subiecto vnionis, & proponuntur variae sententiae.

Tota difficultas est, quomodo stent haec duo: nempe Verbum substantialiter de nouo vniri naturae humanae, & tamē non mutari per hanc vnionem; non enim vnitur, sicut obiectum potentiae cognoscitiuae, nec solum per praesentiam, aut per affectum, & habitudinem, vt volebat Nestorius, sed per veram, physicam, & realem vnionem substantialem: quare sicut humanitas eo quod intelligi